

nieuwe boeken, verslagen e.d.

Verkeersslachtoffers onder de fauna

In dit rapport treffen we de resultaten aan van een onderzoek naar verkeersslachtoffers onder de fauna van 1 september 1973 tot 1 januari 1976 door het Rijksinstituut voor Natuurbeheer. In deze periode werd van 126 vogelsoorten (totaal 14.300 exemplaren) dood door verkeer vastgesteld. Berekend werd dat gemiddeld 653.000 vogels en 159.000 zoogdieren als verkeersslachtoffers vielen. De meeste vogelslachtoffers bevinden zich onder de cultuurvolgende soorten. De hoogste aantallen zijn gevonden in de open landschappen. De aanwezigheid van voedsel (zaden, aas, dode insecten) op de weg veroorzaakt veel slachtoffers. Voor geen enkele diersoort kon worden aangetoond dat het verkeer op zich een rechtstreekse bedreiging voor de populatie vormt. Ofschoon ik zou willen toevoegen dat, in het bijzonder voor Nachtzwaluw en uilen, zware verliezen aan een populatie zouden kunnen worden toegebracht. In het rapport worden talloze onderwerpen aangesneden en vele suggesties gedaan. Wij hopen echter dat het onderzoek naar verkeersslachtoffers hierbij niet is afgesloten omdat er nog vele vragen openliggen die om een antwoord vragen. Tevens kan de heersende situatie zich in de loop der jaren wijzigen.

D. A. Jonkers & G. W. de Vries: Verkeersslachtoffers onder de fauna. Gestencild, 83 pagina's, met figuren, tabellen, grafieken en tekeningetjes (1977). Uitg. 'Vogelbescherming'. Verkrijgbaar door overmaking van f 10,— op giro 1 882 523 tnv Vogelbescherming, Zeist.

Trekvogels

Nu eens een boek dat, in duidelijke en klare taal aan iedere belangstellende, inlichtingen verschaft over het wonder van de vogeltrek en de mysterieuze en ongewisse reis over de continenten van de miljoenen trekvogels. Ongewis, want de vele gevaren die zij onderweg moeten trotseren maken een succesvolle reis bijzonder onzeker, hetgeen in dit boek op indringende wijze uiteen wordt gezet. De natuur zelf zorgt voor veel gevaren, waarvan de weersomstandigheden wel de belangrijkste zijn. Daarnaast zijn er de gevleugelde vijanden. Maar het grootste gevaar is toch wel de mens, die op onnavolgbare wijze het hele jaar door zijn tol eist, doch in het zuiden van Europa speciaal in voor- en najaar. Hieraan wordt in het boek grote aandacht besteed, geïllustreerd met zeer suggestieve foto's.

Trouwens de tekst in het gehele boek wordt met uitstekende foto's ondersteund en het totaal is van een dusdanige kwaliteit dat het boek eigenlijk in ieder gezin thuishoort. Het lijkt daarnaast dringend gewenst dit unieke

actieboek te vertalen en in een zo breed mogelijke kring in Europa te verspreiden, ten einde op die manier een bijdrage te leveren aan de bestrijding van de meedogenloze moord op de trekvogels. De beide auteurs moeten wij dankbaar zijn voor dit interessante boekwerk.

H.J.L.

Jaap Taapken & D. A. C. van den Hoorn: Trekvogels. 160 pagina's met ruim 280 zwartwit en kleurfoto's. Uitg. Inmerc B.V., Wormerveer (1977). Verkrijgbaar bij een groot aantal kruideniers, Albert Heijn en Vroom en Dreesmann. Tevens bij 'Natuurmonumenten', 'Vogelbescherming' en het Wereld Natuur Fonds. Prijs f 14,50.

Correspondentiekaarten

Voor de feestdagen geeft 'Vogelbescherming' zes correspondentiekaarten met afbeeldingen van weidevogels uit naar tekeningen van Ed Hazebroek, bij onze lezers niet onbekend. Aan de achterzijde staat in het kort iets over het leefgebied van de soort, waarbij we graag ook iets over bedreiging en bescherming hadden willen vinden.

Het mapje van 6 correspondentiekaarten (Kempnaan, Tureluur, Scholekster, Watersnip, Grutto en Kievit) zijn verkrijgbaar door overmaking van f 4,50 op giro nummer 1.882.523 tnv Vogelbescherming, Zeist, met vermelding 'weidevogelkaarten'.

Elseviers Broedvogelgids

Deze gids heeft een uitgebreid en zeer interessant voorwoord van 44 pagina's waarin achtereenvolgens diverse onderwerpen aan de orde komen, zoals Vogelsoorten en wet, gebruiks-aanwijzingen en determinatiesleutels. Daarna volgt de inleiding met uiteenzettingen over onder andere de strekking van het boek, nestplaats, nesten en nestbouw, broedperiode, legselgrootte, eivormen, eischaaikleuren, abnormale schaaikleuren, broedduur, uitkomen (van het ei) en de nestperiode.

In de gebruikelijke volgorde worden daarna niet minder dan 591 soorten behandeld met omschrijvingen van nest, broedtijd/broedduur, jongen en nestperiode. Ten aanzien van de eieren worden alleen de gemiddelde maten aangegeven en geen maxima en minima, hetgeen in een dubieus geval wel eens moeilijkheden kan geven. Ook de gewichten worden niet vermeld, hetgeen gezien de strekking van het boek zeer begrijpelijk is. In twijfelgevallen geven nest en omgeving dan vaak uitsluitel.

De pentekeningen van nesten en hun omgeving zijn uitstekend. De 16 kleurplaten met (dons)jongen maken het boek erg aantrekkelijk en bijzonder.

Van de meeste soorten is slechts één ei afgebeeld, hetgeen voor egaal gekleurde eie-

ren voldoende is. Van getekende eieren zijn er in enkele gevallen méér afgebeeld (zie Boompieper), doch dat had nog wat meer uitgebreid kunnen worden. De afbeeldingen zijn in het algemeen behoorlijk. Opvallend zijn de vele vraagtekens die nog bij veel soorten staan en er op wijzen dat nog lang niet alles over de broedgewoonten van sommige soorten volledig bekend is.

Enige opmerkingen: Boerenzwaluw grondkleur enigszins purperachtig, normaal wit. Nachtegaal erg donkerbruin.

Deze éénmalige gids zou elke vogelliefhebber naast de gewone vogelgidsen moeten kunnen gebruiken.

Overigens mijn complimenten aan uitgever en bewerkers. W. Ph. J. Hellebrekers.

Colin Harrison: Elseviers Broedvogelgids. 430 pag., 64 kleurplaten en vele zwartwit tekeningen. Vertaling en bewerking van Jaap Taapken en Henk Lichtenbeld. Uitg. Elsevier, Amsterdam/Brussel. Prijs f 45,—.

The Hen Harrier

Hier heeft een auteur, tevens vogeltekenaar en ornitholoog, een goed verzorgde monographie over de Blauwe Kiekendief samengesteld. Met zijn waarnemingen en schetsen begon hij reeds in 1940. De verbreiding over de wereld van de kiekendieven wordt behandeld, terwijl in het eerste deel van het boek ook aandacht wordt besteed aan jachtmethoden, jachtgebieden, voedsel, broedbiologie, trek en verbreiding van de soort. De tweede deel van het boek behandeld uitsluitend een studie van de Blauwe Kiekendief in een speciaal waarnemingsgebied van de auteur Donald Watson in Schotland. Mooie kleurenafbeeldingen, fijne pentekeningetjes en levendige reproducties uit het schetsboek zorgen te zamen met een wetenschappelijke, doch gemakkelijk te begrijpen tekst voor een bijzonder hoogstaand werk over één der minder bekende stootvogelsoorten.

Donald Watson: The Hen Harrier. 15 figuren, kaartjes en vele pentekeningen en reproducties, 307 pag., 4 kleurenplaten (1977). Uitg. T. & A.D. Poyser Limited, Berkhamsted. Prijs £ 6.80.

Eilanden onder de voet

De Werkgroep Rekreatie van de Waddenzeevereniging publiceert in dit boek exacte gegevens over de gevolgen van de recreatie op de Nederlandse Waddeneilanden. Nader wordt ingegaan op de ontwikkeling en betekenis van de verblijfsrecreatie, recreatie en ruimtelijke ordening, gevolgen van de recreatie voor het natuurlijk milieu en het beheer van de duinen op de eilanden. De gemiddelde dichtheden van de paden worden per eiland aangegeven en de toename in zes jaren. Op Ameland was deze toename het hoogst namelijk 60%. Op Texel was dit het geringst, hetgeen duidelijk een gevolg is van toegangsbeperkingen, die vrijwel in het gehele duingebied gelden. De toege-

brachte schade door het toerisme is sinds 1970 met gemiddeld 30% toegenomen. Het onderzoek werd uitgevoerd met luchtfoto's van de duinen van de eilanden. Het beoogt nog een ander aspect: het gemeentelijk beleid op het gebied van de ruimtelijke ordening, in het bijzonder wat betreft de uitbreiding en stabilisatie van de verblijfsrecreatieve voorzieningen.

Jan Dogterum, Geri van Ittersum, Cees Kwakernaak, Dik Thalen & Karel van der Zwiep: Eilanden onder de voet. 124 pag., 22 tabellen, 11 figuren en vele foto's (1977). Uitg. Werkgroep Rekreatie van de Landelijke Vereniging tot Behoud van de Waddenzee, Voorstraat 18 (postbus 90), Harlingen, giro 1726195. Prijs f 20,— met vermelding op het girostrookje 'Eilanden onder de voet'.

Konrad Lorenz

De Nobelprijswinnaar professor Konrad Lorenz werd op 7 november 1903 in Wenen geboren. In 1926 kreeg hij zijn eerste jonge Kauw en het jaar daarna publiceerde hij zijn eerste waarnemingen bij Kauwtjes. Deze vogels stonden aan het begin van zijn wetenschappelijke loopbaan en vergezelden hem ook zijn verdere levenspad. Zijn contacten als oecoloog met Oskar Heinroth en Niko Tinbergen hebben invloed gehad. Bekende boeken van hem zijn 'De acht doodzonden van de beschaafde mensheid' en 'Over agressie bij dier en mens'. Maar ook 'Mens en hond', 'Ik sprak met viervoeters, vogels en vissen' en 'The Salomons Ring'. Ze beleefden vele drukken in vele talen! Dit boekje vertelt over deze, vaak veel omstrede, groot man.

Max Amberg: Konrad Lorenz. Verhaltensforscher - Philosoph - Naturschützer. Von der Verantwortung des Menschen für die Erhaltung einer lebenswerten Umwelt. 112 pag., 13 zwart-wit foto's (z.j.). Uitg. Kilda Verlag, Greven. Prijs DM 18.80.

Proceedings van Internationale conferentie van Conservation of Wetlands and Waterfowl

De proceedings van de conferentie te Heiligenhafen van 2-6 december 1974 zijn thans in druk verkrijgbaar. Uit 38 landen zijn nationale rapporten opgenomen, waarvan er bijvoorbeeld uit de Afrikaanse landen voor ons bijzonder interessant zijn. De gegevens over de waterrijke gebieden en hun vogelbevolking zijn in dit werk zo overvloedig dat het alleen maar met grote klem kan worden aanbevolen ter raadpleging voor ornithologen die zich met de internationale bescherming van onze watervogels bezighouden.

Edited by M. Smart: International Conference on the Conservation of Wetlands and Waterfowl. Heiligenhafen 2-6 December 1974. Uitg. International Waterfowl Research Bureau, Slimbridge (Glos.), Engeland. Verkrijgbaar door storting van £ 8.50 IWRB Deposit Account (No. 7052274), Lloyds Bank, 5 Long Street, Dursley (Glos.), GL 11 4HN, Engeland.